సంధ్య కిరణాలు

సుందరి హాల్లోకి వచ్చేసరికి తల్లీ తమ్ముడూ మాటలు ఆపి, దేనికోసమో చూస్తున్నట్టు కిటికీలోంచి బయటికి చూస్తున్నారు. 'టైము ఎనిమిదయింది. అబ్బా!' అంటూ వంటింటి వేపు వెళ్ళింది సుందరి. కిటికీలు కూడా తెరవలేదు. వంట సామాను చద్దివాసన కొడుతోంది. లోపల కెళ్లేసరికి తొంద ౦ వెళ్లాలి తను. కాఫీ ఐనా తాగకుండా ఎల్లావెళ్లటం? అంటుగిన్నెల మధ్య పెట్టుకుతాగటానికి మనస్కరించలేదు. అన్నీ కుళాయి దగ్గర చేర్చి నీళ్ళు జల్లి తుడిచింది. కాఫీ ప్రయత్నం మెదలుపెట్టింది. ఎక్కడా ఏమీ వున్నాయో అని డబ్బాలు తీసి చూస్తోంది. చాలాభాగం ఖాళీలే, కొన్ని డబ్బాలు అడుగున కొద్దిగా అతుక్కుని వుండిపోయాయి. పంచదార, కాఫీపొడీ అల్లా దొరికినవే. డబ్బా దులిపి నీళ్లు పోసింది. ఆ యింట్లోనే వుంటున్నా, వంటింట్లోకి వచ్చి యిల్లా చేసుకు తాగి ఎన్నేళ్లయిందో! మూర్తి నిజంగా ఏలోటు లేకుండా చేశాడు. కొన్ని సమయాల్లో చంటిపిల్లల్ని మందలించినట్టు బుజ్జగించి టిఫిన్ తింటేకాని వెళ్ళనిచ్చేవాడుకాదు. మూర్తి వెళ్లిన కొత్తలో కొన్నాళ్ళు మనస్సులోకి రానివ్వకూడ దనుకున్నా, కాలం జరిగినకొద్దీ మనస్సులో మూర్తి తిరుగుతున్నాడు. పట్టుదల విడిచి తను ఆరోజే వెళ్ళి తీసుకువస్తే పోయేది -

'ఇదేమిటే ఇల్లు అలికినట్టున్నావు ముగ్గువెయ్యలే' అంటూ నడుముని చేతులెట్టుకుని తల్లి సుందరితో తాఫీగా మొదలు పెట్టింది.

సుందరికి తల్లిమీద కోపము వచ్చినా పైకి తేలకుండా 'పనివాళ్ళు రాము అని చెప్పారా?' ఏమోనమ్మా వాళ్లకి ఏమి రోగమొచ్చిందో ఇద్దరూ వొక్కసారే మానేశారు. అయినా

వాళ్లని ఇంటివాళ్లల్లా చూస్తుంటే పని ఎందుకు చేస్తారు?' 'బాగా చెప్పావు అనుకో. యిప్పుడు చేసేవాళ్లు ఎవరని?' అంది సుందరి. 'నాకు బొత్తిగా వోపిక లేదు; పనివాళ్లు నిలవరాయె. నీకా తీరిక వుండదు; ఎల్లా జరుగుతుందా అని ప్రొద్దుటినించీ అదే ఆలోచిస్తోన్నా' అంది తల్లి. 'నాకు టైమయింది వెడుతున్నా' అంటూ సుందరి హాల్లోకి వచ్చింది. 'అది వెడుతోందిట, నీ ప్రయాణం మాట చెప్పావా?' అని కొడుకు నుద్దేశించి అంది తల్లి. సుందరి తమ్ముణ్ణి తల్లినీ చూసింది. తమ్ముడు నసుగుతూ 'పిల్లల్ని, దాన్ని పంపమంటోంది అమ్మ. అది వస్తే నాకు యిబ్బంది అనుకో అయినా మీకోసం పంపాలి'. 'ఆ పని మట్టుకు చెయ్యక; నువ్వు అవస్తపడి వాళ్లని అవస్త పెట్టడం - వీళ్లు పోతే వేరేవాళ్లని చూస్తా. అమ్మ వాళ్లని నిలవ నివ్వదురా! ఎంతమంది మారారో ఈ ఏడాదిలో' అంది సుందరి. 'చూశావా ముత్యాల్లాంటి మనమల్ని కొడుకుని వదులుకు నీ కోసం నేను అవస్త పడుతూ యిక్కడ వుంటే నన్నే అంటున్నావా? వో మాటా పలుకా - పని వాళ్లతో సమంగా పడి వుంటున్నా' అంటూ ముక్కూ కళ్లూ తుడుచుకుంటూ - 'అది వూరికే అల్లా అంటుంది కానీ, పిల్లలు యింట్లో తిరుగుతూ వుంటే ఎంతో సాయంగానూ వుంటారు, సందడిగానూ వుంటుంది. ఏమంటావే?' అంది తల్లి.

నువ్వే యింత అవస్తపడుతున్నప్పుడు వాళ్ళు వచ్చి ఏమి సుఖపడతారులే. నీకు ఎక్కడ సుఖంగా ఉంటే అక్కడ వుండటమే మంచిది."

"అవున్లే నీకెందుకుంటుంది తల్లి పీనుగని కనక లోకం ఎన్నివిధాల అనుకుంటున్నా, లెక్కచెయ్యకుండా బిడ్డ వంటరిగా అల్లరిపాలు అవుతుందేమోనని వుండలేక పరుగెత్తుకు వచ్చాను. అయిన కుటుంబంలో పిల్లవి. ఏ చిక్కుల్లో యిరుక్కుంటావో అని అరచేతిలో ప్రాణాలు పెట్టుకు వచ్చాను." సుందరికి కోపంతో పెదిమలు వణికాయి. 'వచ్చి ఏమి చేశావేమిటి?' తల్లినోట ఆ మాట రాగానే జెఱ్ఱులు పాకినంత బాధగా తోచింది. తలవంచుకు 'నేను వచ్చాక వెడుదువుగాని' అని తమ్ముడికి చెప్పి వెళ్ళిపోయింది.

సుందరి హాస్పటలు వరండాలో నడుస్తూన్నంతసేపూ "లోకము ఎన్ని అంటున్నా' 'కన్న తల్లిమాట చక్రములా మెదడులో తిరుగుతోంది. తన వార్డులో తిరిగింది. అన్నికేసులూ సక్రమంగానే వున్నాయి. నర్సులకి చెప్పాల్సినది చెప్పి మేల్ వార్డువేపు బయలుదేరింది. మద్యలో కెప్టెన్‌రావు, 'డాక్టరు సుందరీదేవిగారి దర్శనమేలేదే?' అన్న వెటకారపు పరామర్శకి తెల్లబోయి, కళ్లుఅప్పచెప్పి చూసింది. "ఎక్కడి కెడుతున్నావు, నా వార్డుకి వస్తావా?" అన్న రావు మాటలోని ఏకవచనానికి మనస్సు చివుక్కుమంది. "మి వార్డు కెందుకులెండి నాకు పనివుంది, వెడతా."

"ఇప్పుడు గాలి మేల్ వార్డువేపు వస్తుందనుకుంటా, మీనన్ ఏమంటున్నాడు ఏమిటి?" అంటూ తనమాటకి బెల్టుతో బిగించిన పొట్ట కదిలేట్టు గట్టిగా నవ్వుకుంటూ టై సరిచేసుకుంటూ కొత్తగా వచ్చిన అసిస్టెంటు, డాక్టరు రావటం చూసి విష్ చెయ్యకపోయినా ఆవిడని పలకరిస్తూ వెళ్ళిపోయాడు. సుందరికి ఎందుకో ఆ సంభాషణ అసహ్యంగా తోచింది. తన లోపమే ఆరకంగా డాక్టరు రావుకి లోకువవటానికి. ఇప్పుడు ఏమి అనుకుంటే ఏమిలాభము. ఆ మాటకొస్తే మిగిలినవాళ్లు మహా యిదిగా వున్నారేమిటి. వాళ్ళకంటే తనే నయము. అల్లా తృప్తిపడింది. ఎదురు వరండాలో పక్కకి వెళ్ళే హౌస్ సర్జన్ శాంతని డాక్టరు రెడ్డి నడుము మీద చెయ్యివేసి తన వార్డు వేపుకి తీసుకువస్తున్నాడు. సుందరికి విష్ చేసి ఎవరిదారిన వాళ్లు వెళ్లి పోయారు. మేల్‌వార్డులో డాక్టరు మీనన్ రూముదగ్గర నిల్చుని వున్న అమ్మాయినిచూసి, 'డాక్టరు వచ్చారా?' అని అడిగింది. ఆ అమ్మాయి ఆ మాట విన్నట్టు లేదు. తనలో తనే ఏదో ఏదో అనుకుంటోంది చేతులు గుండెలదగ్గర పెట్టుకు, పొట్లంలా తిప్పుతూ నిట్టూరుస్తూ

అయోమయావస్తలో వుంది. మీనన్ డాక్టరు సుందర్ని లోపలికి ఆహ్వానించాడు. ఆ అమ్మాయి అప్రయత్నంగా మీనన్ చేతులు గట్టిగా పట్టుకుంది. డాక్టరు నిజంగా చెప్పండి, తగ్గుతుందా లేదా? ఆ మాట చెబితేచాలు, కళ్లల్లో నీళ్లే లేకపోయినా దుఃఖమంతా మొఖములో తుఫానులా తిరుగుతోంది. మాట తడబడుతోంది. ఆఖరిమాట వినకుండా "నా జీవితం చాలిస్తా" అన్నదామె.

మీనన్ సుందరికేసి చూశాడు. "రోగానికి మందుయివ్వగలం కానీ చావుబతుకులు మా చేతుల్లో వున్నాయా? పైగా ఏది జరిగినా భరించే ధైర్యం తెచ్చుకోవాలిగాని అధైర్యపడకూడదు' ' అన్న సుందరి మాటలు పూర్తికాకుండానే ఆ అమ్మాయి చేతులతో ముఖము కప్పుకుని వెక్కి వెక్కి ఏడ్పు సాగించింది. నా కోసం సర్వస్వం త్యాగం చేశారు... ఈ స్థితికి వచ్చారు. ఏడుస్తూ పొడిగా మాట్లాడుతూంది. డాక్టరు సుందరి ఆ అమ్మాయి వీపుమీద తడుతూ, 'అల్లా ఏడ్వకూడదు. నిన్ను ఈ స్థితిలో ఆ పేషంటు చూస్తే నిజంగానే దిగజారిపోతారు.' డాక్టరు మీనన్ సుందర్ని వార్డులోకి రమ్మని పిల్చాడు. ఆమె వెనక ఆ అమ్మాయి వెళ్లింది. అస్థిపంజరానికి చర్మం అంటుకున్నంత నీరసంగా వున్నాడు. చేతిలోకి చెయ్యి తీసుకుచూస్తోంది. సుందరి దృష్టి ఎదుటిమంచంమీదపడింది. ఉలిక్కిపడి సర్దుకు, ఆ మంచము దగ్గరికి వెళ్లింది. డాక్టరుగా తను కప్పుకున్న తెరజారినా స్త్రీగా ఆమెకళ్లు చెమ్మగిల్లాయి. ఆ రోజు ఎవరితో మాట్లాడినా కొన్ని మాటలు చివరో మొదలో మధ్యలో ఎక్కడివో మనస్సులో హత్తుకు బాధపెడుతున్నాయి. 'సర్వస్వం' అన్నమాట మనస్సులో వుండిపోయింది. మూర్తి నీరసంగా సగం కళ్లు తెరిచాడు. సుందర్ని చూసినా గుర్తించనట్టు కళ్ళు మూసుకున్నాడు. నుదుటిమీద చెయ్యివేసింది. కాలిపోతోంది. మీనన్ సుందర్ని 'వెడదామా' అని తొందరపెట్టాడు. కొంచెము ఐస్ తెప్పించమంది. మీనన్ చార్టుతీసి చూచి 'టెంపరేచరు నోట్ చేసినట్టు లేదే?' అన్నాడు. నర్సు వచ్చి ఐసుబేగ్ ఇచ్చింది. నుదురుమీద పెడుతూ సుందరి, 'ఏవో మందులు అడిగింది. అక్కడ ప్రస్తుతం లేవు' అంది నర్సు. మీనన్‌కి తన పర్సులో డబ్బుతీసియిస్తూ తెప్పించమంది. మందు మింగుతూ సుందరి చెయ్యి గట్టిగా పట్టుకున్నాడు మూర్తి. మూలుగుతూ "నే నెక్కడ వున్నాను? నువ్వు ఎప్పుడు వచ్చావు?" అన్నాడు. "మాట్లాడకండి, పడుకోండి. జ్వరం తగ్గాక చెపుతాను." నర్సుకి ఆ మందు మళ్ళీ ఎప్పుడు యివ్వాలో చెప్పి అవసరమైతే పిలవమని చెప్పింది సుందరి. మీనన్ని పర్మిషన్ అడిగింది. ఇతన్ని వచ్చి చూసేందుకు. వార్డు బైట ఆ అమ్మాయి "మళ్లీ మీ రేమంటారు, తగ్గుతుందా?" అని అడిగింది. సుందరి ఏదో ఆలోచిస్తూ తప్పకుండా తగ్గుతుంది అంది. సుందరి కాళ్ళు చేత్తో తాకి కళ్ల కద్దుకుంది. పిచ్చిపిల్ల తగ్గుతుందంటేనే ఎంతో సంతోష పడుతోందో అనుకుంది మనస్సులో. ఆరోజు రెండు మూడు సార్లు వచ్చి మూర్తిని చూసివెళ్లింది. కొంచెము జ్వరము తగ్గింది మూర్తికి; సుందరికేసి చూసి బాధగా కళ్లు పక్కకి తిప్పి ఏదో చెప్పబోయి వూరుకున్నాడు. జ్వరానికి పగిలిన పెదవులు తడుపుకుంటూ నీళ్ళు కావాలన్నాడు. వేడి కాఫీ తెప్పించి పెట్టింది. సుందరి వెడుతోంటే చంటిపిల్లాడిలా "వెళ్లిపోతావా," అంటూ గట్టిగా చెయ్యి పట్టుకున్నాడు. 'మళ్లీ వస్తా నిద్రపోండి' అని చెప్పి వెళ్లిపోయింది. ఇంటికి వెళ్ళటం ఆలస్యం అయింది. తల్లి రుసరుస లాడుతూ. "ఊరి కెడతామని తెలిసి కూడా ఇంత, ఆలస్యంగా వస్తే ఎల్లాగ? బండి వెళ్లిపోయిందట. చీకటితో లేచి వెళ్ళాలి," అంది. మూర్తి విషయం చెపుదామనుకుని మళ్లీ ఎందుకో వూరుకుంది. మీనన్‌ని నైటు డ్యూటీకి వెళ్లేటప్పుడు రమ్మనమంది. "మీరు భోజనం చేశారా?" అని తల్లినీ, తమ్ముణ్ణి, అడిగింది. 'ఆ వచ్చింది వంట రాణీగారు, వచ్చిన దగ్గరనుంచి అవి లేవు యివి లేవంటూ వేధించుకు తినేందుకు, నేను పోతున్నాగా? రేపటినించి ఆవిడ

యిష్టమే యిష్టం. "ఏమి లేకుండా వంట ఎల్లా చేయటం," అంటూ, ఆవిడ మొదలు పెట్టి, సుందర్ని చూసి లోపలికి వెళ్లి పోయింది. భోజనం మయ్యాక సుందరి ఫ్లాస్క్‌లో కాఫీ పొయ్యమంది. 'ఇప్పుడెవరికి ఆ పాలు? పొద్దున్నకి వుండనీ, నేను "వచ్చేటప్పుడు మళ్ళీ పాలు తెస్తా కాని, మీరు కలపండి" అని వంట మనిషికి చెప్పింది. "ఇంత పొద్దుపోయి మళ్ళీ వెడుతుందిట. మంచంమీద కూర్చుని కాళ్ళు దులుపుకుంటూ చెపుతోంది తమ్ముడితో" తల్లి. "డాక్టర్లకి పగలు రాత్రీ ఏమిటి ఎప్పుడంటే అప్పుడే వెళ్లాలి" అన్నాడు తమ్ముడు. "సర్లే, నువ్వు కూడా తాళము వెయ్యడానికి" అని విసుక్కుంటూ గోడపక్కకి తిరిగి పడుకుంది తల్లి. కారు ఆగిన చప్పుడు విని, తమ్ముడుతో "మళ్లీ గంటలో వస్తా; సీరియస్ కేసు వోటి వుంది. చూసి వచ్చేస్తా" అంది సుందరి. మూర్తి సుందరివచ్చిన కొంతసేపటికి నిద్రలేచి, "రాగానే లేపకపోయావా?" అన్నాడు, 'ఇప్పుడే వచ్చాను. కాఫీ తాగుతారా? మళ్లీ మందు పుచ్చుకున్నారా? జ్వరం పొద్దున్నకంటె తగ్గింది." సుందరి చేతి గాజులు పైకి కిందకీ జరుపుతూ, 'నాకు జ్వరము తగ్గకపోతేనే బాగుంటుంది నేను వుంటే నిన్ను బాధపెడతాను" అన్నాడు మూర్తి. అప్రయత్నంగా, 'మీరు లేకపోతేనే ఎక్కువ బాధగావుంది. మళ్ళీ చెప్పకుండా ఎక్కడికీ వెళ్లకండేం?' అంది సుందరి. మూర్తి సుందరిచెయ్యి తలదగ్గరపెట్టుకు వత్తిగిలి పడుకున్నాడు. వేడిగా నీటి చుక్కలు సుందరి చేతిలోకి జారుతున్నాయి. 'చూడండి యిప్పుడు ఏమీ ఆలోచించకూడదు. నామిట విని నిద్రపోండి' చివరిమాటలో జాలి ధ్వనించింది మూర్తికి. తను తెచ్చిన దిండు మెల్లగా మూర్తి తలకిందకి జరిపి, రగ్గు పూర్తిగా కప్పి తలకి మఫ్లర్ చుట్టి 'నిద్ర పట్టించుకోండి. పొద్దుపోయింది' అంది. పదేళ్ల క్రితం మూర్తికి జబ్బు చెయ్యటం గుర్తుకి వచ్చింది హాస్పిటల్ అదే, వార్డు మారింది. నర్సుని ఏదో అడిగితే అప్పుడు విసుక్కుంది. తను కళ్లు తుడుచుకుంటూ వుంది. మూర్తి కాళ్ల దగ్గర నిల్చుని. వాళ్లకెంత లోకువో జబ్బువాళ్లని చూస్తే; మూర్తి దగ్గరకి రమ్మని సైగచేస్తే దగ్గరకి వెళ్లటం గుర్తుకి వచ్చింది. "వాళ్లకి మనలాంటివాళ్లు ఎంతమందో, నువ్వు ఆ పనిలో వుంటే, నువ్వూ అల్లాగే అనివుండే దానివి" నేను వక్క నాటికి చెయ్యను అలా బాగున్నవాళ్లు ఎవరూ వాళ్లపాలిట పడరు కదా? జబ్బు వాళ్లమీద వీళ్ల ప్రతాపం? తన చదువుకి నాంది అదేనేమో అనిపించింది. మూర్తికి బాగా నిద్రపట్టింది. మీనన్ ఎదురు వార్డులో పని పూర్తి చేసుకు వస్తున్నాడు. అతనితో కూడా అమ్మాయి వస్తోంది మీనన్ ఎల్లా వుందన్నట్టు ప్రశ్నార్థంగా చూశాడు సుందరి వేపు. 'ఇప్పుడే నిద్రపట్టింది'. టైము చూసుకున్నాడు, 'నిన్ను దింపి వస్తా.' అమ్మాయి దిగులుగా మీనన్ వేపు చూసింది. 'ఇప్పుడే నిద్రపట్టిందా మీవారికి?' అమ్మాయిని ప్రశ్నించింది సుందరి. పొద్దు గూకితే తెల్లవారే దాకా బెంగ, తెల్లవారితే పొద్దుగూకే దాకా - ఎప్పటికి కనికరిస్తాడో భగవంతుడు అమ్మాయి కనురెప్పల నీడని తడి మెరిసింది. హాస్పిటల్ వాతావరణం నిశ్శబ్దంగా వుంది. అప్పుడప్పుడు నర్సులని డాక్టర్లవి బూట్లచప్పుడే ఎంతో పెద్దగా వినిపిస్తున్నాయి. కొద్దిగా మూలుగులు కీచురాళ్ళ రొదతో కలిసి మనస్సుకి భీతి కలిగిస్తున్నాయి. మీనన్, సుందరి మౌనంగా నడుస్తూ కారుదాకా వచ్చారు. కారు బీచి వడ్డున పోతోంది. "ఏదో దీర్ఘాలోచనలో వున్నట్టున్నారే?" "అబ్బే ఏమీ లేదు. అమ్మాయి ఆతురత, బాధా చూస్తుంటే చాలా జాలేస్తోంది కదూ?" "ఏమి జాలో నా ప్రాణం తీస్తోంది."

కారు ఆపి సుందరి మొహంలోకి చూస్తూ, "అసలు విషయం చెపితే మీ అభిప్రాయం మారవచ్చు" అన్నాడు. రోడ్డుదీపం కారు అద్దంమీంచి సుందరి మొహమ్మీద కొంత చోటు ఆక్రమించుకుంది. మీనన్ చెప్పేది, ఏమిటో అన్నట్టు మూతి ముడుచుకు, కళ్లు పెద్దవిగా తెరుచుకు చూస్తోంది. మీనన్ ఆవలిస్తూ వళ్లు విరుచుకు చేతిని సుందరికి దగ్గరగా పెట్టుకుని', "నిన్న రాత్రి తల్చుకుంటే యింకా భయం వేస్తోంది. "నా గదిలో బట్టలు

మార్చుకుంటున్నా. లోపలికి ఎవరోవచ్చిన చప్పుడై సిస్టరు ఏమో అనుకుని, ఏవో ప్రశ్నలు వేస్తున్నా. వీపుమీద చేత్తో రాసినట్టయి వులిక్కిపడి వెనక్కి చూస్తే యీ అమ్మాయి. ఏమి కావాలి, అంటే మాట్లాడదు. ఇక్కడ ఈ గదిలోకి మీరు రాకూడదు వెళ్లిపోవాలని తలుపు తియ్యపోతే తలుపు తియ్యనివ్వదు. పైగా లైటు తీసేసింది. నే వెళ్లబోతే కాళ్లు గట్టిగా పట్టుకుంది. లేవమని చేతులుతీస్తే ఏమిటో చేస్తుంది, యింకా ఏదో చెప్పబోయి సంశయిస్తూ. ఆవేళప్పుడు అనుకోకుండా బాస్‌వచ్చి తలుపు తట్టాడు. నాకు ఏమి చెయ్యాలో తోచలేదు. తలుపుతీసి బైటికిచూస్తే అదృష్టవశాత్తు బాస్ వార్డువేపు నడుస్తున్నాడు. తొందరగా వెనకేవెళ్లి నిద్రపట్టిందనీ, ఆలస్యానికి క్షమించమని చెప్పుకున్నా, బాసు అదోలా చూసి నవ్వబోయి వూరుకుని తలవూపి "సరే వెళ్లు, 6వ నెం, బెడ్‌లో పేషంటు నాకు ముఖ్యుడు. కొంచం జాగ్రత్తగా చూడమని చెప్పిపోవటానికి వచ్చాను." బాస్ వెళ్ళాక చూడాలి, నా అవస్త,. ఆయన లోపలికివస్తే నాపని ఏమయ్యేది? తల్చుకుంటే, వళ్లు చల్లబడ్డంతపని అయింది. అందులో ఆయన చాదస్తుడు. మీకు తెల్సుగా?" సుందరి మౌనంగా వుంది "ఏమో ఆ అమ్మాయిని చూశాక ఆ బాధ, ఆవేదన నన్ను వెనక్కి తీసుకుపోయింది. దానికి తగ్గట్టుగా వార్డులోకి రాగానే అయన్ని చూసేసరికి, నాలో అజ్ఞాతంగా వున్న బాధ, ఒక్కసారి పైకి వులికి వుక్కిరిబిక్కిరి చేసింది. మళ్లా అహం అడ్డువచ్చి వెళ్లి చూడకూడదనుకున్నా. ఆ అమ్మాయి మొహం చూస్తే, నాలో ఎందుకులేదు అంతబాధ? అనిపించింది. నేను అల్లా వున్నదాన్నే. ఎంతో కష్టపడి నన్ను చదివించి నాకోసం వూహించలేనంత త్యాగం చేసిన మూర్తిని ఇంట్లోంచి వెళ్లిపోయి, అంతబాధ కలిగించి, దానికి కారణం నేను కాదనే మొండి సమాధానంతో మనస్సుకి ముసుగేసి, చీకూ చింతా లేకుండా కాలం గడుపుతున్న నాలో మార్పు తెచ్చింది. ఆ అమ్మాయే సందేహములేదు. అమ్మాయి ఆంతరంలో ఏ అగాధాలున్నా నాకు మార్గదర్శకురాల్లా తోస్తోంది. వెనకటికి మా అవ్వ ఒక కథ చెప్పేది. సప్తఋషుల్ని చంపటానికి వచ్చినవాడికి, ప్రాణభీతితో మంచిమార్గము చెపితే ఏమైనా దారిలోకి వస్తాడేమోనని, భక్తిమార్గము బోధించారుట. వాళ్లు స్వార్ధంతో చేసినా, వాళ్ల బోధ వాల్మీకినిచేసి, రాజమార్గంలో వదిలిందని చెప్పేది. "అయితే ఆ పేషెంటు ఎవరు?' ' అని మీనన్ అడిగాడు. సుందరి నిట్టూర్చి "ఎవరో అవుతే నాకెందుకుబాధ! మావారే" అర్ధంకానట్లు కళ్లు చిట్లించి సుందరి కళ్ళల్లోకిచూశాడు. 'నాకు చిన్నతనంలోనే పెళ్లి అయింది. మావాళ్లు సామాన్యకుటుంబానికి చెందినవాళ్లే. మా అత్తారు అంతేననుకో, ఇప్పుడు చదివే వాళ్ళంతా గొప్పవాళ్లా ఏమిటి? కానీ అసలు చదువు చెప్పించాలనేదృష్టి మావాళ్లకి ఎవరికీ లేదనే చెప్పాలి. ఈ వూళ్లోనే వుద్యోగమయింది మొదట వారికి. కాపరం పెట్టిన క్రొత్తల్లో, బీచిలో కూర్చుని, చదువుకున్న అమ్మాయిల్ని చూస్తూ వాళ్లు ఎంత సుఖంగా వున్నారో అనేదాన్ని. ఒకరోజు జీతంతో బాటు పుస్తకాలకట్ట తీసుకొచ్చారు. అన్నానేకాని మళ్లీ చదవనని మొండికేశా. పగలంతా కష్టపడి ఆఫీసుపనిచూసుకు, రాత్రులు చాలా పొద్దుపోయేదాకా నా మొద్దు బుఱ్ఱకి ఎక్కేదాకా చదువుచెప్పి, కాలేజీ చదువుకి అర్హురాల్ని చేశారు. మెడికల్ కాలేజీలో నాలుగో ఏడు రాగానే నాలో మార్పు వచ్చిందని అనిపిస్తోంది. నేను అప్పడే డాక్టర్ని ఐనట్టు అస్తమానం అన్నింట్లో కనిపించే టట్టు ప్రవర్తించా లనిపించేది. నాలో మార్పు చూపిస్తూ మూర్తి - అదే మావారు - హేళనచేస్తే చాలా కోపం వచ్చి విసుక్కునేదాన్ని. నాకంటే చదువులో తక్కువనే భావం రావటము మొదలు పెట్టింది. ఏదైనా భావం మంచిఅయినా చెడుఅయినా పెరగటం మొదలుపెడితే, ఆపడం కష్టంకదా. నా చదువు పూర్తి అవుతున్న కొద్దీ మా యిద్దరిమధ్య కనపడనిగోడ లేస్తోంది. దీనికితోడు కెప్టెన్ రావుగారి ఆదరణకి.... ఎంతో గొప్పగా పొంగి ఇంటికి వెళ్లినా, అలక్ష్యంగా ఉండటం, నిర్లక్ష్యంగా జవాబు చెప్పటం, మూర్ఖత్వం

ఆవహించి, డాక్టరు పట్టాని కప్పుకుంది. కొత్తగా చుట్టూవున్నవాళ్లు డాక్టరు అనటమే కిరీటం పెట్టుకున్నంత సంతోషాన్నిచ్చేది. ఇంటిదగ్గర నిశ్శబ్దాన్ని భరించటం కష్టంగా వుండేది. ఎక్కువ రావుగారితో కూడా తిరగడమే ఘనతగా ఎంచుకునేదాన్ని. మా చనువు వెఱ్ఱితలలు వేసింది. రావుగారి దగ్గర అసిస్టెంటుగా వేయించారు. ముందున్న గర్వానికి డబ్బు అనే దారం ముడిపెట్టినట్టు నాకు నేనే తప్ప, యింకొకర్ని గురించిన ఆలోచన నాలోంచి పోయింది. మూర్తి ఎప్పుడయినా కొద్దిగా విసుక్కుంటే, సహించకుండా, నా ఆధిక్యం కనపడేలా చదువు డబ్బు ఏకరువుపెట్టేదాన్ని. ఆ రోజు చాలా పొద్దుపోయింది. వర్షం బాగా పడుతోంది. రావుగారు కార్లోంచి దిగి ఓవరుకోటు సగం నాకు కప్పితే వరండాలోకి వెళ్లాము. కిటికీలోంచి కొద్దిగా వెల్తురు పడుతోంది. తలుపు తట్టబోయిన నన్ను వెనక్కి లాక్కు గట్టిగా గుడ్‌నైట్ చెప్పి వెళ్లిపోయాడు. "ఇంత రాత్రిదాకా తలుపులు తీసిపెట్టారు ఎందుకు" అని విసుక్కుంటూ లోపల అడుగుపెట్టా. "అయ్యగారు ఇప్పటిదాకా బైటే వుండాలి. ఇప్పుడే పైకి వెళ్లారేమో!" పడుకున్నది లేచి కొంగుదులుపుకుంటూ విసుక్కుంటూ వంటగదివైపు వెళ్లిందివంట ఆవిడ. వీధి తలుపు తెరచుకుంది కాస్త తడిసిన బట్టలతో మూర్తి లోపలికి రావటంచూశా. ముందు భయంతో ఏమంటారో అని చూస్తున్నా. చాలా కోపంగా చూస్తూ కాసేపు నిల్చుని, ఏదో అడగాలన్నట్టు కింది పెదవి కొరుకుతూ అటూ యిటూ రెండుసార్లు తిరిగి విసురుగా పైకి వెళ్ళిపోయారు. "ఇల్లా అవుతే పనిచెయ్యటం కష్టం అమ్మగారూ. మీరు తిన్నాక నేను తిని ఈపని పూర్తి చేసేసరికి తెల్లారుతుంది." ' నీ గోలేమిటి మధ్యన. నువ్వు తినకపోయావా?' అన్నాను. "అయ్యగారు తినకపోయె. మీరు యిప్పుడు వస్తిరాయె. నేను ముందుతినేది ఎల్లాచెప్పండి" అంది. "పైకి వెళ్ళేసరికి మూర్తి గదిలో పెట్టిమూత వెయ్యడం పెద్దచప్పుడు చేసింది. ఏమిటి యిది అంతా అని అడగాలని గుమ్మం దాకా వెళ్ళి, వెడితే ఎక్కడికేనా మళ్లీ వారం రోజులలో తిరిగిరాడా అన్న గర్వంతో వెళ్లి పడుకున్నా. ఎప్పుడు నిద్ర పట్టిందో లేచేసరికి చాలా పొద్దెక్కింది. కాఫీబల్లమీద పెడుతూ వంటామె 'అయ్యగారు చీకటితోటే, పెట్టీ పరుపూ తీసుకువెళ్లిపోయారండీ, ఎప్పుడూ వస్తారుబాబూ అంటే, ఏమీ చెప్పకుండా తలుపేసుకోమని, వెళ్లిపోయారు'అంది.

"సర్లే నీ పని చూసుకో" అని విసుక్కుని పడుకున్నా. ఏదయినా మనసులోది అడిగితే అంతబాధ వుండదు. చెప్పకుండా వెళ్లటమేమిటి? తనకి ఏమి లోటు చేశానని అంత కోపానికి? తలగడల్ని కింధకి తోసి మధ్యగా కూర్చుని ఎగిరే జుట్టు ముడి పెట్టుకుంటున్నా. కాగితాలు గాలికి ఎగిరి గదిఅంతా తిరుగుతున్నాయి. ఒక కాయితం మంచంమీదికి ఎగిరి పడింది. ఇంటి ఖర్చు పూర్తిగా వ్రాసివుంది. అప్పటివరకూ అయిన ఖర్చు ముత్యాల్లాంటి అక్షరాలతోటి వ్రాసివుంది. కవరు బల్లమీద కుదురుగా వుంది. "డాక్టరు సుందరి" అని వ్రాసి వుంది. "సీతాకోక చిలకలా, నువ్వు డాక్టరు పట్టాలో వెనకటి జీవితానికి ముసుగు వేసి, కొత్తగా గొప్పగా జీవితాన్ని గడపాలని కలలు కంటున్నావు. నేను నీకు ప్రస్తుతం నీ వూహలకి అడ్డుతగిలే బండరాయిలా వూహించి, అసహ్యించుకున్నట్టు తెలిసికూడా యిన్నాళ్లు ఇక్కడే వున్నాను. నిన్ను బాధపెట్టే మాటలు అనటం రాకకాదు. ద్వేషించుకుంటూ ఇక్కడ వుండటం కంటే, వెళ్లిపోవటమే మంచిదిగా నిర్ణయించుకున్నాను. మళ్లీ మనం కలవటం అసంభవం. నీ కోరిక చెల్లించానన్న సంతోషం ఏమూలో కదుల్తూవుంటుంది. నీ డబ్బు తాలూకు జమ రాసిన కాయితాలుచూసుకో" - ఇంకేవో ఇంటిగొడవలు. కెప్టెన్ రావు పైకి రావటం కూడా గమనించలేదు. చేతిలో వుత్తరం తీసుకు చదివి, "కోరిక చెల్లించటమేమిటి చదివించటమా? ఎంతయిందో లెక్కచూసి పడెయ్యి. అల్లా మాట్లాడేందుకు వుండదు' రావుగారు అంత

చనువు తీసుకు అల్లా మాట్లాడ్డం చాలా కష్టం కలిగించినా, ఏమీ అనకుండా కిందకి చూస్తూ కళ్లల్లో నీళ్లు కనపడకుండా కూర్చున్నా. టయిమయిందని వీపుమీద తడితే వెళ్లక తప్పలేదు. మొదట్లో కొన్నాళ్లు కొత్తగా వచ్చిన స్వేచ్ఛకి మనసులో మూర్తి లేడన్నబాధ పైకి రాకుండా స్వేచ్ఛని చుట్టూ పరచుకు తృప్తి పడడంతో కొంతకాలం గడిచినా, బాధలాంటి భయంలాంటి చీకటి మనస్సులో పెరుగుతో, శూన్యం తెరలా చుట్టుకు స్వేచ్ఛని దూరంచేసి మూర్తిని తెరలోకి తేవాలని వుబలాట పడినా, అహం తనే రావాలి కాని, నువ్వు లొంగి తప్పు వొప్పుకోకూడాదని, మధ్యన నిల్చేది. కెప్టెన్ రావు స్నేహము ద్వేషంగా మార్చుకున్నాడు, డాక్టరు దేవి రాకతో. ఇల్లా చెపుతూపోతే, తెల్లారుతుంది. నీకు చాలా విసుగు కలిగించాను కదూ? కొంతభారం తీరినట్లు వుంది. అనుకోకుండా కొందరి దగ్గర అన్ని చెప్పేస్తాము. తీరా ఎవరి దగ్గర చెప్పి క్షమార్పణకోరాలో వాళ్ల దగ్గర మాటల్ని మనస్సులోనే సీలుచేసి, దూరంగా వుండేందుకు ప్రయత్నిస్తామేమో!' మీనన్ దూరంగా చీకట్లో హోరుగా రొదచేసే సముద్రం కేసి చూస్తున్నాడు. "వెడదామా' ' అన్న సుందరి కేసి తిరిగి, 'నేను ఒకటి అడగాలనుకుంటున్నాను'. అన్నాడు వేళ్లతో అగ్గిపుల్ల తిప్పుతూ, అటూ ఇటూచూస్తూ అడగదల్చింది నెమరవేస్తూ. సుందరి కొంగుతో సగము ఆరినకళ్లకింద నీటిచారల్ని తుడుచుకుంటూ 'ఇంకేమీ అడగవద్దు మీనన్. నేను ఒక నిర్ణయానికి వచ్చేశాను. నిన్నటి దాకా - ఏమిటి, ఈరోజు ఉదయం దాకా రైతు లేనిగుర్రంలా, నా మనస్సు దారితప్పి తుప్పలూ గుట్టలూ చుడుతోంది. జీను పట్టుకు దారిలో నడిపించినట్లు అమ్మాయి, నన్ను వార్డులోకి తీసుకెళ్లింది.

ఇంక పెంకి గుర్రంలా, వెనక్కిపోనిస్తూ, ఆలోచనలు మంచి నిర్ణయించేసరికి జీవితపు పుటలు మూతపడవచ్చు. "ఒకప్పుడు చదువులేదే అన్న తహతహతో దుఃఖము పరవళ్ళు తొక్కి, కడలిగట్టులా, కళ్ల కొలుకుల్లో నిల్చిన నీటి బిందువుని చూసి జాలిపడ్డ మూర్తి మీద, కోపంగా వుంది యిప్పుడు. చదివించకపోతే, అందరిలా నేనూ వున్నదాంతో గడుపుకుంటూ, బీదరికపు రాజమార్గంలో సూర్యకాంత పువ్వులా, అస్తమయంలో మరుగుపడేదాన్ని కదా?" సుందరి కళ్లు చెమ్మగిల్లినా కళ్లల్లోనే నిల్చిపోయింది తడి. కంఠం ఆరిపోయింది. "వెడదామా మీనన్" అంది, పొడిమాటలతో. అగ్గిపుల్ల ముక్కలు బైటికివిసరి, "మీరు వూహించే మార్గంలో యిమిడివుంటా రనుకోవటం అసంభవం, మనకా పిచ్చినమ్మకాలు వుండకూడదు. కెప్టెన్‌రావు", అని మీనన్ మాట పూర్తి చెయ్యకుండానే సుందరి చేతుల్లో మొహం దాచుకుంది. నిశ్శబ్దాన్ని భంగపరుస్తూ, ఏడుపు పైకి వుబికింది. సుందరి కేసి చూపి ఏదో చెప్పబోయిన మీనన్ పెదవి విరుచుకున్నాడు. కారు కదిలింది. నెమ్మదిగా, ఇంటిముందు ఆ కారు ఆగినా సుందరి దిగకుండా, కూర్చుంది. సుందరి ముందుకువంగి తలుపుతీసి మీనన్ చేతిని పట్టుకుని, "నీకెల్లాచెప్పాలో తెలీటంలేదు. నాకు స్నేహితుడివి, చుట్టానివి, నేవ్వే అనటంలో తప్పలేదనుకుంటా. కానీ నామీద ద్వేషం, కోపం పెంచకోవద్దు" సమాధానం కోసం వుబ్బినకనురెప్పలు పైకి ఎత్తింది. చేత్తో నుదురు రుద్దుకుంటూ, సగము వరకువచ్చి నిల్చిపోయిన నవ్వుతో తలుపు పూర్తిగా తెరచి 'గుడ్‌నైట్' చెప్పి వెళ్లేటప్పుడు, కోపం లేదను కునేందుకు మరొసారి చెప్పి, వెళ్ళిపోయాడు.

సుందరి కింద హాల్లో సోఫాలోనే పడుకుంది. తల్లి చేసే హడావిడికి మెళకువ వచ్చింది. 'మూటలు గుమ్మందగ్గర చాలా చేరాయి. ఇవన్నీ ఏమిటమ్మా' అనే తమ్ముడిని, తల్లి, నీకెందుకు బండిలో పెట్టమను, అని కసరడం వింటూ పడుకుంది. వెడతాను అక్కయ్యా. అంటూ చెప్పే తమ్ముని చేతిలో తలకింద బేగ్‌తీసి కొంత డబ్బు యిచ్చింది. "ఎంత ఇచ్చింది? కొద్దిగా నీ దగ్గర పెట్టుకు, మిగిలింది నాచేతికియ్యి" అని అడ్డంపడిన తల్లిమీద సుందరికి

చాలా కోపం వచ్చింది. 'నీ దగ్గర వుండనీ' అని తమ్ముడికి చెపుతూ గుమ్మందగ్గరికి వెళ్ళింది. 'నీకు తెలీదులే యింటికెడితే, ఆ రాణీగారి వల్లో పడిపోతాడు. ధోరణి మారుతుంది. ఇప్పుడే యివ్వనీ అన్న తల్లి మూర్ఖపు పట్టుచూస్తే, ఏమిటీ వ్యామోహం డబ్బుమీద అనుకుంది. ఇల్లు వదల్లేక, నాలుగుమూల్లా చూస్తూ 'యింక వంటావిడదే రాజ్యం. నే వెడుతున్నాగా', అంటూ మెట్లు దిగి 'నీకు లేక పోయినా, కన్నకడుపు నేను వుండగల్నేమిటి, చూడకుండా? మళ్ళీ ఎప్పుడు బుద్ధిపుడితే, అప్పుడేవస్తా' ఇవతలకి వచ్చిన మూటని, లోపలకితోస్తూ, మూలుక్కుంటూ, బండి ఎక్కిన తల్లిని చూస్తూ నిల్చుంది.

ఆ రోజు తన వార్డులో పనిచూసుకుని, మూర్తి దగ్గరకి వెడుతున్న సుందరికి కెప్టెన్ రావు నవ్వు హేళనగా వెంటవస్తున్నట్టు అనిపించింది. ఎక్కువ టైమ్ మూర్తి వార్డులో గడపటం, మీనన్‌తో మాట్లాడ్డంతో కెప్టెన్ రావుకి మరీ ద్వేషం పెరిగింది. సుందరిని వేరే హాస్పిటలుకి మార్చే దాకా ఎంతో శ్రమపడ్డాడు. సుందరి యింక తన చుట్టూ తిరుగుతుంది. ఇక్కడే వుండేలా చెయ్యమని. అప్పుడే ఏంచెయ్యాలో కొంత లోపల ఆలోచించినా, పక్కనవున్న కొత్త డాక్టరుతో సుందరి అంటే, తనకి గౌరవం లేదని, మెడిసిన్ చదివినా, ఏమి రాదని, కొత్తవిషయాలు తెలుసుకోదని; మెత్తనివాడైన, తనమాట వినేవాడూ, అని మీనన్‌ని పట్టుకుందని, ట్రాన్స్‌ఫర్ అవటం నాకు సంతోషంగా వుంది అని, వూళ్ళోనేగా పొరుగూరు అవుతే బాధ పడాలి' అని అతను అన్నట్టు ఆ కొత్త డాక్టరు, మీనన్ వుండగా సుందరికి ఈ వార్త అందచేసింది. మూర్తి పూర్తిగా కోలుకున్నాడు. ఆరోజు యింటికి తీసుకు వెడతానంటే మూర్తి ఇంటికి ఎందుకు అంటూ ఆలోచనలో పడ్డాడు. సుందరికి ఏమి చెప్పాలో తోచక ఎటో చూస్తూ నిల్చుంది. 'ఇంటికితీసుకు వెడుతున్నారా? నేను మిమ్మల్నిదింపి వెడతానండి' అన్న మీనన్ మాటతో సుందరి, మూర్తి ఒకరిని ఒకరు చూసుకున్నారు. ఇంటి దగ్గర వదలి మీనన్ వెళ్ళిపోయాడు.

మూర్తిని పైకి తీసుకువెళ్ళింది. కావలసిన వన్నీ తనే తెచ్చిపెట్టింది. మూర్తి మౌనంగా సుందరి తెచ్చినవి తింటూ 'నువ్వూ తీసుకో' అన్నట్టు కళ్ళల్లోకి చూశాడు. ఇద్దరూ దగ్గరే వున్నా మనస్సులు దూరంగానే వున్నట్లు, బాధగా చూసింది. ఏవో చెప్పాలనుకుని మొదలుపెట్టి ఏదీ పైకి రాక, వెనకటివన్నీ మర్చిపోయి క్షమించమంది. కుర్చీ చేతిమీద కూర్చుని పక్కకి చూస్తున్న సుందర్ని తన పక్కకి తిప్పుకున్నాడు. నవ్వేందుకు ప్రయత్నించినా కళ్ళల్లో నీళ్లుపొంగి, చెక్కిళ్లని దాటి మూర్తి చేతిలోపడి పాకిపోయాయి. ఏం మాట్లాడేందుకు తోచక, ఏదో వుత్తరం 'వచ్చినట్టుందే' అన్నాడు మూర్తి. సమాధానంగా తలవూపి, కొంగుతో కళ్ళు తుడుచుకుంటూ వంగి బల్లమీద కవరు చేత్తో తీసింది. ' మా తమ్ముడు వచ్చి వెళ్ళాడు ఈ మధ్య, వాడు రాశాడు చదవండి' అని మూర్తి చేతికిచ్చింది. గాలిలో కదుపుతూ కవరు టపటపా చప్పుడుచేసి సుందరి వళ్ళో పెడుతూ 'నువ్వు చదువు వింటా', అని కుర్చీకి తల ఆనించి కూర్చుని సుందరికేసి చూస్తున్నాడు. మొదట విన్న పాలు వగైరా లోపల చదువుకుని, మిగిలింది పైకి చదవటం మొదలు పెట్టింది. "మేము వచ్చేశాక నువ్వు ఏమనుకున్నావోనని చాలా బాధ పడుతున్నాను. అమ్మ మాటలు నిజమనుకున్నాను. పాత బట్టలంటే నమ్మా, ఇంటి సరుకులు పాత్రలు బట్టలు చాలా వున్నాయి. వాటితో నువ్వు యిచ్చిన డబ్బు కూడా ఆవిడే తీసుకుంది. అందుకు నాకు విచారం లేదు. ఆ సరుకులు, డబ్బు తీసుకు చెల్లెలుగారి వూరు వెళ్లింది. ఎక్కడ ఏదివున్నా, అక్కడకుచేర్చాలంటుంది. నాకు నిన్ను చూస్తే సంతోషం విచారం కలిగాయి. నేను నీకు రాయకూడదేమో తెలీదు. తప్పులయితే క్షమించు. బావ ఎక్కడ వున్నాడో తెలిస్తే నాకు వ్రాయవలెను. ఆయన మనస్సు ఎంత విశాలమైందో

వూహించలేకపోతున్నాను. ఆయన సుఖమే చూసుకుంటే నువ్వుకూడా మాలాగే గొఱ్ఱెతోక జీవితంగా పిల్లలూ, రోగాలు, తీరని కోరికలతో ఈ జన్మకు ఆశలు వదులుకు, ఇంకొ జన్మలో కావాల్సినవి సృష్టించుకుంటూ కాలం గడిపేదానివేమో అనిపిస్తుంది. నిన్ను మనం వూహించని చోటుకి తీసుకువెళ్లాడు. కానీ, బావ వెళ్ళిపోవటం ఆ ఇంట్లో చాలా వెల్తిని చూపిస్తోంది. నీకు తెలిస్తేరాయి. నేను వెళ్లి బ్రతిమాలి తీసుకువస్తాను. మాలాంటి వాళ్లని ఎక్కవ దగ్గర చేర్చుకుంటే నిన్నూ, నీ డబ్బునీ కాక నీ కీర్తిని కూడా మింగేందుకు జంకము. నే రాసినదాంట్లో తప్పులుంటే క్షమించు. అసలు విషయం మర్చాను. మీ మరదలుకి నెలలు కాకుండానే పిల్లపుట్టి పోయింది. అంతవరకూ సుగుణమే అనుకుంటున్నాను. మీ అత్తగార్ని మీ వూరికి తీసుకు వచ్చారు. ఆడవాళ్లకి పెద్ద వయస్సులో వచ్చే జబ్బుట. చాలా నీరసంగా వుంది ఇక్కడ ఆపరేషను చెయ్యమన్నారుట. నీ పేరు రాసి యిచ్చాను. నిన్ను ఈ పాటికి కలుసుకుని వుంటారని తలుస్తాను మరి వుంటా' -

సుందరికి వుత్తరంలో కొన్ని మాటలే మెదుల్తున్నాయి మనస్సులో. మూర్తి చొక్కాకింద చర్మాన్ని అంటుకువున్న వూపిరి తిత్తుల్ని మెల్లిగా చేత్తోరాస్తూ, నన్నుచాలా చెడ్డదాన్నిగ్గా వూహిస్తున్నారు కదూ? అంది. దుఃఖాన్ని దాచుకునేందుకు మూర్తి మెడపక్కన తలపెట్టి మొహం దాచుకుంది.

కన్నీళ్ళతో గతంలో నలుపుని తడిపి మరుగుపరచి మళ్లీ కొత్తరోజు కొత్త జీవితంలోకి జరిగి, పశ్చాత్తాపం అనే తెరని గతం పైకి దించి, ప్రశాంతంగా కాలం నిల్చినట్టు జరుగుతోంది.

ఆ రోజు సుందరి భారంగా వళ్లు విరుచుకుంటూ మేడ మెట్లు దిగుతోంది. 'వంట్లో బాగా లేదా ఏమిటి, అమ్మడూ?' అన్న అత్తగారి మాట అడ్డుపడ్డంతో నిల్చింది, 'అబ్బే ఏమీ లేదు కాస్త వళ్లు నొప్పులుగా వుంటే మళ్లీ పడుకున్నా. నిద్ర పట్టేసింది. మెళుకువ రాలేదు. పొద్దు ఎక్కింది బాగా' అంది. 'పొద్దుకేంలే, వంట్లో బాగా లేదేమోనని అడిగా' అంది అత్తగారు. సుందరి హాస్పిటల్‌కి వెళ్లేటప్పుడు అత్తగారు 'మళ్లీ ఎప్పుడు పంపుతావే నన్ను. నీ పుణ్యమా అని కత్తులు కోతలు లేకుండా తగ్గేట్టు చేయించావు. మళ్లీ మనిషిగా చేశావు. ఎన్నాళ్లు వున్నా బిడ్డల దగ్గర వుండాలనే వుంటుంది. ముసలాయన్ని ఎన్నడూ విడవలేదు. ఏమి అవస్త పడుతున్నారో ఏమో' అంది. 'రేపు వెడుదురుగాని, మీ అబ్బాయితో కూడా చెప్పండి' అని వెళ్లిపోయింది. ఆరోజు వార్డులో అడుగు పెట్టగానే ఒక కేసు సీరియస్‌గా వుందని, మీ కోసంచూస్తున్నానంటూ నర్సు హడావిడిగా గదిలోకి వెళ్లింది. మూడు కేసులు సుఖంగా తల్లీ పిల్లలూ వుండటం సుందరి మనస్సుకి ఆనందం కలిగింది. ముగ్గురూ ఆడపిల్లలు. అమ్మమ్మ మాటలు గుర్తుకి వచ్చాయి కొన్ని నెలల్లో అంతే అనేది.

వరండాలోకి రాగానే సుందరికి కళ్లు తిగిరినట్టు అయి బల్లమీద కూర్చుంది. కిటికీ అవతలనుంచి మాటలు గట్టిగా వినపడుతున్నాయి. ఆడ కంఠం- 'ఇంకా భ్రాంతి పోలేనట్టుందే?' రెండో కంఠము, 'నాకు ఎప్పుడూ ఆ గొడవలేదు. ఆవిడ ప్రాణం తీస్తే తప్పించుకోలేక పోయాను,' ఆ మాటలు కెప్టెన్ రావువే. సందేహం లేదు. లోపలికెళ్లి ఎవరో అని చూడ్డం ఇష్టంలేక ఇంటికెళ్లేందుకు బయలుదేరింది. అసిస్టెంటుకి కేసులు వివరాలు చెప్పి, వంట్లో బాగాలేదు, ఇంటికి వెడుతున్నానని చెప్పింది. కెప్టెన్ రావు, అక్కడికి వచ్చినట్టు తెలిసేందుకో అన్నట్టు గట్టిగా దగ్గడం మొదలుపెట్టి, 'ఏమిటి విశేషాలు. మీనన్ పెళ్లి బాగా జరిగిందా?' అని సుందరిని చూస్తూ అడిగి ఇక్కడ అందర్నీ వదిలేసి ఎక్కడో మారుమూలకి వెళ్లి చేసుకున్నాడేం?' బట్టతలని చేత్తో తడుముకుంటూ అన్నాడు. 'ఈ సంభాషణ ఇష్టంలేనట్టుందే' అంటూ నవ్వటంలో ఈర్ష్య, పళ్ల సందు నలుపులోంచి, తొంగి చూసినట్టు అనిపించింది

సుందరికి. ఎక్కువ మాట్లాడ్డం ఇష్టంలేక 'ఒంట్లో బాగాలేదు. ఇంటికి వెడుతున్నా' అంటూ వెళ్లిపోయింది. హేళనగా నవ్వుతూ కూడా వచ్చే రావు మీద కోపము వచ్చినా తిరిగి చూడకుండా ముందుకి వెడుతోంది. 'అభ్యంతరం లేకపోతే నాతో రావచ్చు' సమాధానం చెప్పకుండా, తలవంచుకొని నడుస్తోంది. పెద్ద చప్పుడు చేస్తూ రావు కారు చాలా దగ్గర నించి వెళ్లిపోయింది. సుందరి గతంలో కొంత మర్చిపోయింది. మరికొంత మర్చేందుకు ప్రయత్నించింది, రావు కొందరికి లేని గతాన్ని కొంత చేర్చి చెప్పితే ఆ కొందరు ఇంకో కొన్ని చేర్చి అలా చెపుతూ పోతే - గతమే బ్రహ్మాండంలా పెరిగి నిల్చిపోతుందేమోనని భయమేసింది సుందరికి. గుమ్మంలో అడుగు పెట్టగానే కాలాన్ని గుర్తుకు తెస్తూ మూడు కొట్టింది గడియారం. హాల్లో ఎవ్వరూ లేరు. పైకి వెళ్లకుండా ముందుగది కుర్చీలో కూర్చుని చేతుల్లో మొహం పెట్టుకు తను జీవితంలో మూడో పాదంలోకి వచ్చేసినట్టు వూహకి వచ్చేసరికి, ఎవరు ఏమనుకుంటే ఏంలే అని సమాధానపడింది. కావల్సినవి కొన్ని లభ్యమయ్యేసరికి వయస్సుతో పనిలేకుండా సంధ్య వెలుగులా జీవితం చివరికి జరిగి నిల్చినట్టు వుటుంది. హాల్లో మాటలు ఆలోచనల్ని అడ్డు కున్నాయి. అనిపించింది సుందరికి. 'అమ్మాయి భోజనానికి రాలేదు ఎందుకో' అన్న అత్త గారి మాటవిని, 'అది అంతే బైటకి వెడితే, ఇల్లు తిండి మర్చిపోతుంది' . ఆ కంఠము తల్లిలా వినిపించి. వులిక్కిపడింది. ' నామాట పూర్తిగా వినరేం' అనే తల్లి మాట వినిపిస్తోంది. ' పిల్లాడిని వీళ్ళ దగ్గరే వుంచుదామని తీసుకువచ్చా ' మా అబ్బాయి వచ్చినట్టు తెలీదన్నారు యిందాకా?' ' మా అమ్మాయి దగ్గర వుంచుదా మనుకున్నాం సరేనా' ఏమో వాళ్ల యిష్టమైతే అట్టే పెట్టుకుంటారు. నా కెందుకు చెప్పటం' అన్నారు అత్తగారు. వాదనలోకి దిగారు అత్తగారు. మాటమార్చి, మా అబ్బాయి కంపెనీ గవర్నమెంటులో కలిసిపోయిందట. ఎవరెవర్ని అట్టి పెట్టేది తెలలేదు. ఇవాళ కాయితాలు వచ్చాయిట. అబ్బాయికి జీతం కూడా ఎక్కువ చేసి వుద్యోగం యిచ్చినట్టు. 'వీడు ఎక్కడుంటే అక్కడ అదృష్టం కలిసి వస్తుందనుకోండి' : అన్న తల్లి వాక్యం పూర్తికాకుండానే, మూడో కంఠం వినిపించింది. 'డాక్టరు అమ్మగారు లోపల వున్నారా, అంటూ. "ఇంకా రాలేదు ' అత్తగారి సమాధానం. "అప్పుడే వచ్చారుట. హాస్పటల్ నర్సు చెప్పింది" అని మూడో కంఠము. 'మీకు ఏమి అవుతారు డాక్టరు; అమ్మగారూ!" " ఆవిడకి కూతురు. నాకు కోడలు. అల్లా కూర్చో. పైన వుందేమో పిలుస్తా'. కర్టెను పక్కకు జరిపి, సుందరిగుమ్మంలో నిల్చుని పలకరించింది' యిక్కడే వున్నావా? పైనవున్నావేమో పిలుద్దామనుకున్నా" అన్న అత్తగారి ప్రశ్నకి సమాధానంగా కొద్దిగా నవ్వి వూరుకుంది. "హాస్పిటలు కెడితే, యింటికెళ్లారని చెప్పారు. ఇంకో మంచిమాట విన్నాను. మీరు చెప్పండి పిన్నిగారూ మూడో మాసం వచ్చింది? అని సుందరి అత్తగార్ని ప్రశ్నించింది అమ్మాయి. "ఏమో! నాకూ తెలీదు. వారంనిండి తిండి సరిగ్గా తినకపోతే వంట్లో బాగాలేదేమో ననుకున్నా. మాటకయినా చెప్పావు కాదేమే!" అంటూ నవ్వుతూ సుందరి కేసిచూసింది. అత్తగారు . "ఆ అదీ ఐవుండదు. దాని చెల్లెలు మరదలూ విసిగిపోతున్నారు పిల్లలతోటి. ఇది సుఖపడుతోందని వాళ్లెంతో మురిసిపోతున్నారు" అని తల్లి, "అదేమన్నమాట ఎవరిపిల్లలు వాళ్ళకి" అని అత్తగారు. ఆ అమ్మాయి సంచిలోంచి కొన్ని పళ్లు రెండు పెద్ద పొట్లాలూ తీసి బల్లమీద పెట్టి "మీ దయవల్ల ఆయనగారు బాగుపడ్డారు. మేము వూరికి వెళ్లి పోతున్నాము. మీరు ఆ హాస్పిటలు వదిలాక చూడ్డంపడలేదు. దయవుంచండి వస్తా. మీనన్‌గారువచ్చారుట. వారి ఇంటికి వెళ్ళి చెప్పి రాత్రి బండికి వెళ్ళిపోతా. సుందరికి బొట్టు పెట్టి ఆ అమ్మాయికి పెట్టి తనూ పెట్టుకుని, గడపకుపెట్టి, లడ్డూలు కాయితంలో కట్టి అమ్మాయికిచ్చి, "మంచిమాట చెప్పావు, నేను వెళ్ళేలోపల" అంటూ అప్పుడే అక్కడికి వచ్చినకొడుక్కి ఆవార్త చెప్పి, వేళ్ళతో

తలదువుకుంటూ బల్లమీద కూర్చుంది సుందరి అత్తగారు. నాకు చెప్పలేదే! అన్న ఆశ్చర్యం సంతోషం కలసినట్టు సుందరికేసి చూశాడు మూర్తి. సంతోషం వెనక విచారం కనపడ్డా పేలవంగా నవ్వింది సుందరి. 'అబ్బే! అప్పుడే నిర్ధారణగా చెప్పలేం' మనవణ్ణి దగ్గిరికి తీసుకుంది తల్లి. సంధ్య కిరణాలు కిటికీ అవతల మెరుస్తున్నాయి. అందరి చూపులు సుందరి దగ్గిర నిలిచాయి. సుందరి చూపులు దూరంగా జరిగే సంధ్య ఎరుపు కలిసి, పసిపాప నవ్వులా - నిర్మలంగా కదిలి ఇల్లంతా పరుచుకుంటూ జరిగి జరిగి మూర్తిని కదిలిస్తూ. కాబోయే తల్లిననే హుందాతో ఆ వాతావరణంలోని సంతోషాన్ని కూడా తీసుకువెడుతున్నట్లు బరువుగా అడుగులు వేస్తూ మేడమెట్లు ఎక్కింది సుందరి. ✧